

עין משפט נר מצוה

פא:

רן

שמש צעפר פיר. צעפר חפירתו שהוא דר צו ממיד שמתוך שהוא רגיל שס אינו נתקל צעפר של אותה גומא. כך זה מתוך שהוא רגיל אינו חושש שמה תקשר לו נימא אס לא תרמך: **פינא** כוופיה דרב **אדא בר אבהו** וכו'. מפר זין זינו לצינה כגון דאמרה קונס פירות צעלה עליה

שלא מצינו שועל שמת בעפר פיר תניא כוותיה דרב אדא בר אבהו^(א) דברים שיש בהן עיניו נפש מפר בין בינו לבינה בין בינה לבין אחרים שאין בהן עיניו נפש בינו לבינה מפר בינה לבין אחרים אינו מפר כיצד^(ב) אמרה קונם פירות עלי ה"ז יפר^(ג) קונם שאיני עושה לפי אבא לפי אחיך לפי אביך לפי אחי ושלא אתן תבן לפני בהמתך ומים לפני בקרך^(ד) אין יכול להפר שלא אכחול שלא אפקום ושלא אשמש ממתי יפר משום דברים שבינו לבינה שלא איציע לך ממתוך ושלא אמוזוג לך את הכוס ושלא ארחץ לך פניך ירך ורגליך^(ה) אין צריך להפר ר"ג אומר יפר שנא'^(ו) לא יחל דברו דבר אחר לא יחל דברו מכאן לחכם^(ז) שאין מתיר נדרי עצמו מאן שמעינן דאמר שלא אכחול ושלא אפקום דברים שבינו לבינה הויין ר' יוסי וקתני דמפר משום דברים שבינו לבינה אמר מר ושלא אשמש ממתי יפר משום דברים שבינו לבינה היכי דמי אילמא דאמרה הנאת תשמישי עליך למה לי הפרה^(ח) הא משועבדת ליה אלא באומרת הנאת תשמישך עלי וכרב כהנא^(ט) דאמר רב כהנא הנאת תשמישי עליך כופה ומשמשתו הנאת תשמישך עלי יפר שאין מאכילין את האדם דבר האסור לו מאן תנא הא^(י) דתניא דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי לנהוג בהם היתר כרי לבטלן^(יא) משום שנאמר לא יחל דברו דבר אחר לא יחל דברו מכאן לתלמיד כרי מני ר"ג היא בעא מיניה רבא מרב נחמן תשמיש המטה לרבנן עיניו נפש הוא או דברים שבינו לבינה אמר ליה הניתוח^(יב) ונפוליה אני מן היהודים יפר

שלא מצינו שועל שמש צעפר פיר. צעפר חפירתו (א) דהואיל שהוא רגיל זה ומתגדל באותה עפר. כך לא מצינו אדם שניזוק במקום שרגיל לדוש בתוכו שאין השער מזיקו: **דברים שיש בהן עיניו נפש מפר זין בינו לצינה** כו'. כלומר כשהוא מפר לה הוו מופרים לעולם זין כל זמן שהיא תחתיו וזין בינה לזין אחרים אפי' לאחר שתתגרש ותנשא לאחר: **שאין בהן עיניו נפש בינה לזין אחרים אינו מפר**. כדמפרש גרים פירקין^(א) דלאחר שגרשה חלין עליה: **כילד**. אחרו נדרי עיניו נפש שהיו מופרין לעולם אמרה קונס וכו': **שאיני עושה לפי אבא**. אינו לא נדרי עיניו נפש ולא דברים שבינו לצינה לכך אינו מפר לה: **שלא אכחול ושלא אפקום**. דברים שבינו לצינה: **שלא אשמש מטתך**.^(א) כדמפרש לקמן: **שלא אלע מטתך כו' אין צריך להפר**. משום דרחמנא זכיה ליה בהני מלאכות: **רש"ג אומר יפר משום שנאמר לא יחל דברו**. דאורייתא^(ב) דלאו כל כמינה לאפקועי שעבודו דבעל מינה והיינו כרב אדא בר אבהו דאמר דברים שבינו לצינה יפר: **דבר אחר לא יחל דברו מכאן אזהרה לחכם שלא יתיר נדרייו לעצמו**: דברים המותרים ואחרים שנהגו בו איסור אי אהם רשאי לנהוג כו' מני^(ג) **רש"ג** היא. דלמר לעיל יפר לה הואיל ונהגה בו איסור והיא סבורה שתהא אסורה להגיע לו ממנו ולמוזוג כוס אינו רשאי לנהוג בהן היתר אא"כ מפר לה: **משום שנאמר לא יחל דברו**. דאינו רשאי לבעל דבריה ולנהוג בהן היתר אא"כ מפר לה: **האומרם נטולה אני מן היסודים**. מודרת אני מהס מתשמיש שלא יהנה שום יהודי ממנה: יפר

יפר לא מצינו שועל שמת בעפר פיר שלו. עפר הנומא שהוא גדל בו חוט מוין לו כיון שהורגל. פיר כמו (מכובות ע"ג). פירא דכוורי זק וכן האיש נמי אס אין אשתו רוחלת ומתקשטת ומעבדת שער של אותו מקום כיון שהורגל בו חוט מוין לו: שלא אמן תבן לפני בקרך^(א) ולפני בהמתך ב'. והא דאמר^(ב) בפרק אף על פי (שם ט"א): שאינו טופה ליתן תבן לפני בהמנו אבל טופה ליתן לפני בקרו הכא מיירי כשהניסה לו ד' שפחות דאיה מחוייבת להניק אבל אלו מלאכות היא חייבת דקדמי ההם אע"פ שאמרו יושבת בקתדרא אבל מצעת לו המטה ומזוגת לו את הטוס ומרתלת לו פניו דיין ורגליו: ר"ג אומר יפר בשום לא יחל דבריו. כלומר אע"ג דמשועבדת לו ולא חל המדר יפר שלא תבא לזולל נמדר גמור

ותעבור על לא יחל: מכאן לחכם שלא יתיר נדרי עצמו. דדרשין לא יחל הוא דברו אבל אחרים מוחלין לו: דברים המותרין. שיועיש שהם מותרין ולהחמיר נהגו בהם איסור לריבין התרה מדרבנן שלא יבא לזולל בדברים האסורים ור"ג הוא דמתחמיר לעיל בדברים המותרין להגזירים הפרה: תשמיש המטה לרבנן. כגון שאמרה הנאת תשמישך עלי עיניו נפש היו ומפר אף לאחרים או דברים שבינו לצינה ומפר דווקא לעצמו אע"ג דגבי יוס הכיפורים מקרי עניו נפש ומיימי ליה מקרא אס מענה את צומי קרא אסמכתא צעלמא הוא ומדרבנן הוא דאסור ומידי דהוא אנעילת הסנדל: נפוליה אני מן היהודים. מופרשת אני מכל היהודים שאמרה הנאת תשמיש עליה:

נדרים

רש"י

רנ

מסורת הש"ס

- ↑ [תוספתא פ"א].
- ↑ לקמן פה. א) לעיל טו.; ד) ג"ז שם ומכובות ע"א; ה) לעיל טו. פסחים כ: [מגילה ה:]; ו) לקמן [פד' ז:]; ז) ו) [דף ע"ג:]; ח) ג"א אע"ג, ט) ז"ל מפרש, י) (מכובות ט"א); כ) (נרכות לב. תגינה י"א); ל) [ז"ל רבי מאיר]; מ) [לעיל דף ט: ד"ה שמת]; נ) [מכאן ש"ך לדף שאל"ן].

הגהות הב"ח

- ↑ גבי היתר כדי לבעלן מני רבן גמליאל היא דתניא ר"ג אומר יפר משום שנאמר לא יחל וכו' נדרי עצמו בעא מיניה כ"ל: (א) רש"י ד"ה שלא מצינו וכו' דהואיל שהוא: (א) ד"ה שלא אשמש מטתך דאמרה הנאת תשמישך עלי כדמפרש לקמן הס"ד ואח"כ מ"ה שלא אלע וכו' בהני מלאכות דאורייתא ולא כל כמינה לאפקועי שיעבודא דבעל מינה כה"ד ואח"כ מ"ה רבן גמליאל אומר יפר וכו' לא יחל דברו והיינו כרב אדא בר אבא (ד) ד"ה דברים וכו' מני רבן גמליאל היא דלמר:

פירוש הרא"ש

לא מצינו שועל שמת בעפר פיר שלו. עפר הנומא שהוא גדל בו חוט מוין לו כיון שהורגל. פיר כמו (מכובות ע"ג). פירא דכוורי זק וכן האיש נמי אס אין אשתו רוחלת ומתקשטת ומעבדת שער של אותו מקום כיון שהורגל בו חוט מוין לו: שלא אמן תבן לפני בקרך^(א) ולפני בהמתך ב'. והא דאמר^(ב) בפרק אף על פי (שם ט"א): שאינו טופה ליתן תבן לפני בהמנו אבל טופה ליתן לפני בקרו הכא מיירי כשהניסה לו ד' שפחות דאיה מחוייבת להניק אבל אלו מלאכות היא חייבת דקדמי ההם אע"פ שאמרו יושבת בקתדרא אבל מצעת לו המטה ומזוגת לו את הטוס ומרתלת לו פניו דיין ורגליו: ר"ג אומר יפר בשום לא יחל דבריו. כלומר אע"ג דמשועבדת לו ולא חל המדר יפר שלא תבא לזולל נמדר גמור

ותעבור על לא יחל: מכאן לחכם שלא יתיר נדרי עצמו. דדרשין לא יחל הוא דברו אבל אחרים מוחלין לו: דברים המותרין. שיועיש שהם מותרין ולהחמיר נהגו בהם איסור לריבין התרה מדרבנן שלא יבא לזולל בדברים האסורים ור"ג הוא דמתחמיר לעיל בדברים המותרין להגזירים הפרה: תשמיש המטה לרבנן. כגון שאמרה הנאת תשמישך עלי עיניו נפש היו ומפר אף לאחרים או דברים שבינו לצינה ומפר דווקא לעצמו אע"ג דגבי יוס הכיפורים מקרי עניו נפש ומיימי ליה מקרא אס מענה את צומי קרא אסמכתא צעלמא הוא ומדרבנן הוא דאסור ומידי דהוא אנעילת הסנדל: נפוליה אני מן היהודים. מופרשת אני מכל היהודים שאמרה הנאת תשמיש עליה:

ח א מיי פייצ מהל' נדרים הל' ז סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלז טע"ף ט:

ט ב מיי שם הל' יא טוש"ע שם סע"ף ע וסע"ף עב:

י ג מיי שם הל' (ה) ט טוש"ע שם סע"ף עט וסע"ף טו:

יא ד מיי שם הל' ט טוש"ע שם סע"ף עג:

יב ה מיי פ"ו מהל' שיערות הלכה ג:

תורה אור השלם

- ↑ איש בי ירד נדר לך או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו בכל הדצא מפיו יעשה: במדבר ל ג

מוסף רש"י

בעפר פיר. צעפר חור שהוא גדל שם, כלומר דבר שהוא רגיל צו כך הוא להסתר שאינו מותר. פיר כמו פירא דטוולא, גומא (מכובות ט"א). קונם שאיני עושה לפי אבא כו' אין יכול להפר. דלא חור לא מני עניו נפש ולא דברים שבינו לבינה (קטן פה). שלא אפקום. שוקמת. מעבדת שרק על פניה (מכובות ד: ובע"ז שבת טז) ים מרכותי אומרים מתקנות שפיה כמסקין או בידיה, וס שמפרשים טהה כמין כגן על פניה וכשינטעל מאלים הכשר (שבת צ"ד). הנאת תשמישי עליך. אשה האומרת קונם תשמישי עליך, כופה ומשמשתו. דלאו כל כמינה לאסור נפשה על דהא משועבדת לו להנאתו (לעיל טז: ובע"ז מכובות ט"א). הנאת תשמישך עלי. אמרה קונם הנאת תשמישך עלי, שאוסרת הנאה שיש לה מתשמישי על ענמה. אסור. לשמשה ולתת לה. לפי ותרך להפר לה. אפי שאין מאכילין כו'. והנאת תשמישי אסורה עליה (לעיל טז).

תוספות

בעפר פיר. טעמיהון עפר פיר כגון פירא דכוורי (מכובות דף עט.) והכי קאמר לא יפר שצ"ק לא מתנגה עליו: שלא אתן תבן לפני בהמתך ולפני בקרך אינו יכול להפר. דלא הוי דברים שבינו לבינה

דלא משעבדא ליה ומיהא דפרק אע"פ אבל טופה ליתן תבן לפני בקרו ותיך ר"צ"א דהתם מיירי שלא הכניסה לו שפחות והכא מיירי דהכניסה לו חמש שפחות דקאמר התם דיושבת בקתדר' דיקא נמי דקמי שלא אמוזג סיך דלחי כופה אותה אפילו אס הכניסה לו מלאה שפחות ולא תנא שלא אניק דלא לא משעבדא ליה כיון דהכניסה לו מלאה שפחות: רבן גמליאל אומר יפר שנאמר לא יחל דבריו. כלומר אף על גב דמשעבדא ליה לריך הפרה מדרבנן שלא תתן דברים ותעבור על לא יחל: למה לי הפרה. הא משעבדת (בעל: מאן תנא דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור אי אתה רשאי לנהוג בהם היתר לבטלם רבן גמליאל. דלמר לעיל לריך להפר מדרבנן ואף על גב דמשעבדא ליה ולא חיל נדרה אפי"ה לריך הפרה שלא תבא לעבור באיסור דלא יחל: תשמיש לרבנן עיניו נפש חוי. כמו כחול ופירכות או דברים שבינו לבינה הוי ונפקא מיניה לדינא דלעיל דדרשים שבינו לבינה אינו מיפר אלא לעצמו: נפוליה אני מן היהודים.

^[1] שאוסרת על ענמה אפילו תשמיש בעלה יפר ותהא נטולה מתשמיש היהודים אחר שגרשנה: